

กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจ: การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

Motivational Strategies: Enhancing English Language Skills

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภัทร วุฒิวงศา

napat.w@bu.ac.th

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง และในอนาคตอันใกล้ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนของประเทศไทยจะทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น แต่จากการสำรวจพบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนและนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอกลยุทธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สร้างแรงจูงใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษจะสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปบูรณาการการสอนของตนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีทัศนคติที่ดี และตั้งใจฝึกฝน เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจ ทักษะภาษาอังกฤษ

Abstract

The English language has presently become a very important global language because it is widely used as a means of international communication for all kinds of activities. Additionally, Thailand will become a member of the ASEAN Community and this will cause the English language to play a more vital role. Surveys have showed that Thai students' English language skills still remain at a low level and thus the skills should be improved and developed urgently in order to compete with other countries. This article aims at presenting language learning and teaching strategies that motivate students effectively for English instructors to integrate them with their teaching so as to instill motivation, positive attitudes and perseverance in their learners to enhance their English skills.

Keywords: Motivational Strategies, English Language Skills

บทนำ

สภาพโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมทุกประเทศให้กลายเป็นสมาคมโลก ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจที่เปิดเสรีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศหลากหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น แต่ภาษาอังกฤษยังคงเป็นที่ยอมรับและใช้เป็นภาษากลางของโลกสำหรับการติดต่อสื่อสารกับนานาประเทศ เพื่อดำเนินกิจกรรมประเภทต่างๆ ทั้งในด้านการศึกษา การทำธุรกิจ การลงทุน การท่องเที่ยว และการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งยังเป็นภาษาที่ใช้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย แต่จากผลการทดสอบทักษะการใช้ภาษาอังกฤษระดับชาติพบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น การหาวิธีการ

พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมชาติอื่นๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการนำภาษาอังกฤษมาใช้ ได้แก่ การพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ซึ่งแบ่งความสามารถของทักษะเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 บุคคลสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะเพื่อสื่อสารเข้าใจได้ในเบื้องต้น ระดับที่ 2 บุคคลสามารถทำความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหาต่างๆ ได้ ระดับที่ 3 บุคคลสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องหลักไวยากรณ์ ระดับที่ 4 บุคคลสามารถเข้าใจสำนวนในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม และระดับที่ 5 บุคคลมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างลึกซึ้งในเชิงเนื้อหาใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา สามารถประยุกต์ไวยากรณ์ทุกรูปแบบได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องและสละสลวย ตลอดจนเชี่ยวชาญศัพท์เฉพาะทางในสาขาวิชาของตนอย่างลึกซึ้ง (บุษยามาศ แสงเงิน, 2554) ด้วยเหตุนี้ การสอนภาษาอังกฤษทุกระดับการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงควรมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถแข่งขันกับผู้อื่นในตลาด

แรงงานที่นับวันจะทวีความเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา บัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาต้องมีความพร้อมและมีคุณภาพในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศอื่นๆ เพราะความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยยุคศหัสวรรษใหม่จะต้องเป็นความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ มิใช่เป็นเพียงความสามารถพิเศษดังเช่นแต่ก่อนอีกต่อไป

ภาษาอังกฤษกับประชาคมอาเซียน

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเต็มรูปแบบหลายภาคส่วนต่างคาดการณ์ว่า การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น วิถีชีวิตของคนไทยคงต้องปรับตัวกันพอสมควร เพราะตามกฎหมายอาเซียน ข้อ 34 บัญญัติไว้ว่า ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2555) หมายความว่า ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ จะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนและนักศึกษาไทยต้องเรียนรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ทัดเทียมกับประเทศอื่นในประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 1 ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน
ที่มา: ธงอาเซียน ขยายตรง ธงประเทศอาเซียน (2556)

ภาษาอังกฤษในบริบทการศึกษาไทย

การจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด แต่สิ่งหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องก็คือ การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชนไทยให้อยู่ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าและเพื่อยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) แต่จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) ปรากฏว่า คะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2555 และ 2556 มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 22.13 คะแนน และคะแนน 25.35 คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555, 2556) แม้ว่าจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะด้านภาษาอังกฤษ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเรียนภาษาอังกฤษกับคณาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษา เพราะต่างเล็งเห็นบทบาทของการใช้ภาษาอังกฤษที่จะทวีความสำคัญมากขึ้น ผู้ปกครองส่วนหนึ่งส่งบุตรหลานของตนให้เข้าเรียนในสถาบันดังกล่าว เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในอนาคต โดยคาดหวังว่าบุตรหลานที่จบหลักสูตรนานาชาติเหล่านี้ จะมีทักษะระดับสูงในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีการแข่งขันสูงขึ้นในทุกด้าน

จากการศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของ IMD World Competitive Yearbook 2011 พบว่า ในกลุ่มประเทศอาเซียน สิงคโปร์มีระดับทักษะภาษาอังกฤษสูงสุด รองลงมา คือ ฟิลิปปินส์และมาเลเซีย ส่วนประเทศไทยยังเป็นรองอินโดนีเซีย ซึ่งสอดคล้องกับการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EFI) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ กลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับสูงมาก ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษใน “ระดับต่ำมาก” โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าอินโดนีเซียและเวียดนาม นอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะภาษาอังกฤษจากการสอบ TOEFL ของบัณฑิตจากกลุ่ม

ประเทศอาเซียน สิงคโปร์กับฟิลิปปินส์ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 550 คะแนน มาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม และกัมพูชา ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 500 คะแนน ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตไทยต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับบัณฑิตจากประเทศลาว (กิตติ ประเสริฐสุข, 2555) จากข้อมูลดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่านักศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก

แรงจูงใจกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมพลวัต (Social Dynamics) มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ตลอดเวลาทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ซับซ้อนมากขึ้นกว่าในอดีต พฤติกรรมของคนรุ่นใหม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้มากขึ้นและมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมหลายประการ อาทิ ความสนใจข้อมูลจากสื่อออนไลน์ การใช้อินเทอร์เน็ต และการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น วิธีการสอนแบบดั้งเดิมของครูอาจารย์อาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เพียงพอ โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การสอนภาษาที่สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อโน้มน้าวให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการมานานแล้วว่าแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบด้านจิตวิทยาที่มีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ บุคคลที่มีแรงจูงใจจะเกิดความกระตือรือร้นและพยายามดิ้นรน เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายแรงจูงใจเกิดได้จากหลายสาเหตุ ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ (Walker, Greene, & Mansell, 2006) ได้แก่

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสิ่งกระตุ้นหรือผลักดันมาจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นเจตคติหรือทัศนคติ ความคิด ความสนใจ การเห็นคุณค่า หรือความต้องการอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการแสดงการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ตนเองมีความรู้สึกว่าได้ มีความสามารถ มีศักยภาพ โดยไม่ได้เกิดจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ต้องการเรียนรู้เพราะต้องการรู้และเข้าใจในสิ่งนั้น หรือต้องการทำงานที่ยาก เพราะรู้สึกว่าเป็นสิ่งท้าทาย หรือความต้องการไปท่องเที่ยวต่างแดน เพราะต้องการสนุกสนาน และทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสถานะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกจนเกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย เช่น เงิน ปริญญาบัตร รางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง ความก้าวหน้า คำชมเชย การได้รับการยอมรับนับถือ และสภาพแวดล้อมอื่นๆ เมื่อบุคคลเห็นเป้าหมายที่ต้องการ บุคคลนั้นก็จะถูกกระตุ้นหรือเร้าให้แสดงพฤติกรรมเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายนั้น มีผลการศึกษามากมายที่สนับสนุนว่า การสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกสามารถใช้เป็นตัวกำหนดความสำเร็จการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้ (Humaida, 2012; Brown, 2000; Dörnyei & Otto, 1998)

Gardner (1985) เสนอว่า แรงจูงใจเป็นตัวแปรที่ซับซ้อน แต่ก็สามารถนำมาใช้ในพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนภาษาต่างประเทศสัมฤทธิ์ผลดียิ่งขึ้น เพราะแรงจูงใจเป็นการผสมผสานระหว่างความพยายามกับความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย โดยเสนอว่า แรงจูงใจมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) หมายถึง ความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับสื่อสารกับชาวต่างชาติ และแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivation) หมายถึง ความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อความเจริญก้าวหน้า เช่น การได้ทำงานที่ดี มีรายได้ที่สูงขึ้น ซึ่งมีการวิจัยพบว่า แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (Tamimi & Shuib, 2009)

ในสภาพความเป็นจริง การเรียนภาษาต่างประเทศใดๆ ก็ตาม ผู้เรียนต้องใช้ความพยายาม อดทน และเอาใจใส่ฝึกฝนมากเป็นพิเศษ จึงจะเกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษผู้เรียนจำเป็นต้องทบทวนและฝึกฝนทุกๆ ทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องสร้างเสริมแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเสียก่อน เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจน เพราะตามหลักการแล้ว ถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจ ย่อมปรารถนาที่จะขยันหมั่นเพียร อดทน พร้อมทั้งจะฝึกฝน และขวนขวาย รวมทั้งตั้งใจที่จะเรียนรู้เพื่อให้ตนเองมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษดีขึ้น เพราะผลการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาชาติต่างๆ ที่เรียนภาษาอังกฤษ ต่างพบว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญ และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Howchatturat & Jaturapitakkul, 2011; Liu, 2007; Kuiper & Tan, 2007) และพบว่า แรงจูงใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในห้องเรียนด้วย (Cheng & Dörnyei, 2007; Clement, 2006)

แต่ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษา คือ พฤติกรรมและวิธีการสอนของครู สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ไม่เอื้อ หลักสูตรการเรียนที่ไม่น่าสนใจ และทัศนคติของผู้เรียน (Brown, 2007; Keblawi, 2005)

ดังนั้น บทความนี้จึงต้องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วยสาระสำคัญสองประการ คือ (1) ผู้สอนต้องมีกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งในที่นี้จะเสนอแนวคิดของ Dörnyei (1994, 2001a) และ (2) กลยุทธ์การเรียนรู้อาษาด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนมีความอดทนและเอาใจใส่ต่อการเรียน โดยเสนอแนวคิดของ Oxford (1990) สาระทั้งสองประการดังกล่าว ผู้สอนสามารถใช้เป็นทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ

Dörnyei (1994, 2001b) เสนอว่า รูปแบบแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ มี 3 ระดับ คือ ระดับภาษา ระดับผู้เรียน และระดับสถานการณ์ในการเรียน

1. ระดับภาษา (Language Level) หมายถึง ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และความสำเร็จของตนในอนาคตในการใช้ภาษานั้น กระบวนการในระดับนี้อธิบายได้จากแนวคิดเรื่องแรงจูงใจเชิงบูรณาการ และแรงจูงใจเชิงเครื่องมือที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นตามแนวคิดของ Gardner (1985) กล่าวคือ ผู้เรียนต้องการเรียนเพื่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ และเพื่อความสำเร็จในอนาคต

2. ระดับผู้เรียน (Learner Level) หมายถึง ความสำเร็จและความมั่นใจในตัวเองของผู้เรียน อาทิ การรับรู้ความสามารถในการใช้ภาษาที่สองของตนเอง (Perceived L2 Competence) ความเชื่อในศักยภาพของตน (Self-Efficacy) คุณลักษณะที่เป็นสาเหตุของความสำเร็จหรือล้มเหลวจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้เรียน (Causal Attributions) และความวิตกกังวลในการใช้ภาษา (Language use Anxiety) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อสภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียนได้ทั้งสิ้น ซึ่งมีการวิจัยให้ผลสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว เช่น การศึกษาของ Cong (2012) และ Mill, Pajares และ Herron (2007) พบว่า ศักยภาพแห่งตนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในขณะที่ผลการศึกษาของ Matsuda และ Gobel (2004) และ Gregersen (2003) พบว่า ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลน้อยมีแนวโน้มที่จะมีความ

สามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ดีกว่า

3. ระดับสถานการณ์ในการเรียน (Learning Situation Level) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- องค์ประกอบแรงจูงใจด้านเนื้อหาวิชา (Course-Specific Motivational Component) เป็นการจัดหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอนให้น่าสนใจ มีความเหมาะสมและสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น เนื้อหาในบทเรียนไม่ง่ายหรือยากเกินไป แต่เหมาะกับพื้นฐานความรู้ของนักศึกษา และควรมีความท้าทายพอสมควร

- องค์ประกอบแรงจูงใจด้านครูผู้สอน (Teacher-Specific Motivational Components) เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและบุคลิกภาพของครูผู้สอน วิธีการสอน การมอบหมายงาน การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนว่าผลงานของเขาถูกหรือผิดอย่างไร ผู้สอนควรใช้จิตวิทยาในการสอนและเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจ เช่น การเรียนการสอนโดยผ่านเกมหรือเพลง หรือการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Al-Jarf, 2004; Ramachaudran, 2004; ฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ และ เสาวภา วิชาดี, 2555) เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่เหมาะสม หลากหลายวิธี และมีความสุขสนุกสนานก็มีความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน (Clement, 2006; Wong, 2005) เช่น ผู้สอนอาจจัดเตรียมประสบการณ์นอกชั้นเรียนให้เกิดแก่ผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์และความรู้ใหม่ อันจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมที่แตกต่าง น่าสนใจ โดยไม่เน้นกฎเกณฑ์ของภาษามากเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและใฝ่รู้อยู่เสมอ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือท้อถอย และได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษภายใต้บริบทต่างๆ ในสถานการณ์จำลองที่มีสภาพใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด

- องค์ประกอบแรงจูงใจด้านกลุ่มผู้เรียน (Group-Specific Motivational Components) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจน ทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการให้คำชมเชย มีผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (Ghaith, 2003; Kagan, 1995) ทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถสรุปเป็นรูปแบบ (Model) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบแรงจูงใจการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของ Dörnyei

ระดับของรูปแบบ	รายละเอียด
1. ระดับภาษา (Language Level)	■ การใช้แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivational Subsystem) ■ การใช้แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivational Subsystem)
2. ระดับผู้เรียน (Learner Level)	■ ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) ■ ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) - การรับรู้ความสามารถในการใช้ภาษาที่สอง (Perceived L2 Competence) - ความเชื่อในศักยภาพของตน (Self-Efficacy) - สาเหตุของความสำเร็จหรือล้มเหลว (Casual Attributions) - ความวิตกกังวลในการใช้ภาษา (Language use Anxiety)
3. ระดับสถานการณ์ในการเรียน (Learning Situation Level)	o องค์ประกอบแรงจูงใจด้านเนื้อหาวิชา (Course-Specific Motivational Components) ■ ความน่าสนใจ (Interest) ■ ความเหมาะสมของเนื้อหา (Relevance) ■ ความต้องการของผู้เรียน (Expectancy) ■ ความพึงพอใจ (Satisfaction)

ระดับของรูปแบบ	รายละเอียด
○ องค์ประกอบแรงจูงใจด้านครูผู้สอน (Teacher-Specific Motivational Components)	■ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliative Motive) ■ ประเภทของอำนาจ (Authority Type) ■ การสอนที่สร้างแรงจูงใจโดยตรง (Direct Socialization of Motivation) - รูปแบบการสอน (Modeling) - การมอบหมายงาน (Task Presentation) - การให้ผลย้อนกลับ (Feedback)
○ องค์ประกอบแรงจูงใจด้านกลุ่มผู้เรียน (Group-Specific Motivational Components)	■ เป้าหมายในการเรียน (Goal-Orientedness) ■ บรรทัดฐานและระบบการให้รางวัล (Norm and Reward System) ■ การทำงานเป็นกลุ่ม (Group Cohesion) ■ โครงสร้างเป้าหมายของชั้นเรียน (Classroom Goal Structure)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Dörnyei (2001b)

(2) กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

นอกจากคณาจารย์ผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์การสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนแล้ว ผู้สอนยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบ และรู้จักเลือกใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้แบบต่างๆ ซึ่งในที่นี้ขอเสนอรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของ Oxford (1990) โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กลยุทธ์ทางตรง (Direct Strategies) และกลยุทธ์ทางอ้อม (Indirect Strategies) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- กลยุทธ์ทางตรง (Direct Strategies) หมายถึง การให้นักศึกษาใช้กระบวนการคิดโดยตรงที่เกี่ยวกับภาษา ซึ่งประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ย่อย ได้แก่

1. กลยุทธ์ด้านความจำ (Memory Strategies) เป็นการเรียนภาษาที่ช่วยผู้เรียนจำข้อความหรือคำศัพท์ใหม่ด้วยวิธีการจัดประเภท การใช้ภาพ การออกเสียงซ้ำๆ การทบทวน การใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดแผนภูมิ เป็นต้น มีผลการศึกษาของ Chularut และ DeBacker (2003) สนับสนุนว่า การทำแผนภูมิมีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. กลยุทธ์ด้านการรู้คิด (Cognitive Strategies) เป็นการฝึกฝน การวิเคราะห์โครงสร้างของคำและประโยค วิธีการรับและส่งข้อมูล การจับใจความสำคัญ และการสรุปความ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่กับความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดีขึ้น

3. กลยุทธ์ด้านการทดแทน (Compensation Strategies) เป็นวิธีการเดาอย่างมีหลักการ เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำศัพท์ใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่รู้ความหมาย

- กลยุทธ์ทางอ้อม (Indirect Strategies) หมายถึง กระบวนการที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาทางอ้อม ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 3 ประการ คือ

1. กลยุทธ์ด้านอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) เป็นวิธีการเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในกระบวนการคิดและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การตั้งใจเรียน การรู้จักจัดการและวางแผนการเรียน และการประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. กลยุทธ์ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Strategies) เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความมั่นใจในตัวเองผู้เรียน ซึ่งเป็นกลยุทธ์การเรียนภาษาที่รวมถึงทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษา

3. กลยุทธ์ด้านสังคม (Social Strategies) เป็นการส่งเสริมวิธีการเรียนโดยการถามคำถาม และการเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

กลยุทธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่กล่าวมานั้น มีการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ให้ผลสนับสนุน เช่น การศึกษาของ Wharton (2000) พบว่า นักศึกษาสิงคโปร์ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามากกว่านักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ทั้งแนวทางกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของ Oxford และรูปแบบการสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศของ Dörnyei มีสาระสอดคล้องกันหลายประการ การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่จะมีประสิทธิภาพควรนำหลักการทั้งสองดังกล่าวมาบูรณาการการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนโดยมีหลักสำคัญ คือ ผู้สอนต้องสร้างความสนใจ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างบทเรียนกับผู้เรียน สร้างความพึงพอใจ

ในการเรียน สร้างความมั่นใจในตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเพื่อสร้างความประทับใจ ถ้าผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อภาษาอังกฤษแล้ว จะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่แรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย

บทสรุป

ภาษาอังกฤษนับวันจะทวีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น แต่ทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของนักศึกษาชาติอื่นๆ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาเพื่อที่จะสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนภาษาอังกฤษจะ บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยการให้ คำแนะนำถึงประโยชน์ของการนำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้มีแรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจ เชิงเครื่องมือ ผู้เรียนจะได้มีความสนใจ ตั้งใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่งผลให้พัฒนาตนเองจนมีความ ชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษตามที่ตนคาดหวังไว้ บทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนจึงขึ้นอยู่กับทั้ง ผู้สอนและตัวผู้เรียน โดยผู้สอนใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับภาษา ระดับผู้เรียน และระดับ สถานการณ์ในการเรียน เช่น ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา การสร้างบรรยากาศสนุกสนานในการเรียน การใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย การมอบหมายงานที่ทำหาย และการกล่าวชมเชยยกย่องมากกว่าคำติเตียน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และเล็งเห็นประโยชน์จากการเรียนที่จะ เกิดแก่ตนในอนาคต นอกจากนี้ ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองทั้งแบบทางตรง และทางอ้อมด้วย หากผู้สอนได้นำกลยุทธ์ทั้งการสอนและกลยุทธ์การเรียนรู้มาใช้ น่าจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน มากขึ้นจนสามารถพัฒนาให้มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้อย่าง มีประสิทธิภาพต่อไป ตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ประกาศนโยบายและแนวทางการดำเนินงานสำหรับ “พ.ศ. 2555 ปี แห่งการพูด ภาษาอังกฤษ” (English-Speaking Year 2012). สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.moe.go.th/web-sm/2012/jan/010.html>
- กิตติ ประเสริฐสุข. (2555, 31 พฤษภาคม). ASEAN Insight: ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน. *กรุงเทพธุรกิจ*, 12. ขงฆาภรณั้ จันทรั้ประเสริฐ และ เสาวภา วิชาติ. (2555). การปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน. *วารสารนักบริหาร*, 32(2), 143-149.
- ธงอาเซียน ขายธง ธงประเทศอาเซียน. (2556). ธงชาติสมาชิกอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.xn--72ci1bg8bwd9aza1h.com/blog/?cat=3>
- บุษยมาศ แสงเงิน. (2554). ทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ในยุคปัจจุบัน (ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ). สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/435681>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2555). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2556). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2557, จาก <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>

- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). ภาษาอังกฤษ กับ อนาคต
ของไทยในอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555,
จาก <http://blog.eduzones.com/wigi/81880>
- Al-Jarf, R. (2004). The effects of web-based
learning on struggling EFL college writers.
Foreign Language Annals, 37(1), 49-57.
- Brown, H. D. (2000). *Principles of language
learning and teaching*. New Jersey:
Prentice Hall.
- Brown, R. A. (2007). English proficiency as a
contingency of self-worth among
Japanese university students. *Information
and Communication Studies*, 37, 17-24.
- Cheng, H., & Dörnyei, Z. (2007). The use of
motivational strategies in language
instruction: The case of EFL teaching in
Taiwan. *Innovation in Language Learning
and Teaching*, 1, 153-173.
- Chularut, P., & DeBacker, T. K. (2003). The
influence of concept mapping on
achievement, self-regulation, and
self-efficacy in students of English as a
second language. *Contemporary
Educational Psychology*, 29, 248-263.
- Clement, R. (2006). Motivation, self- confidence,
and group cohesion in the foreign
language classroom.
Language Learning, 44, 417-488.
- Cong, M. (2012). Learning motivation of college
students in foreign language learning.
Retrieved December 20, 2013, from
[http://minds.wisconsin.edu/handle/
1793/61269?](http://minds.wisconsin.edu/handle/1793/61269?)
- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating
in the foreign language classroom.
Modern Language Journal, 78(3), 273-284.
- Dörnyei, Z. (2001a). *Motivational strategies in
the language classroom*. Cambridge:
Cambridge U. Press.
- Dörnyei, Z. (2001b). *Teaching and researching
motivation*. Harlow: Pearson Education.
- Dörnyei, Z., & Otto, I. (1998). Motivation in
action: A process model of L2 motivation.
*Working Papers in Applied Linguistics,
Thames Valley University, London*, 4,
43-69.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and
second language learning: The role
of attitudes and motivation*. London:
Edward Arnold.
- Ghaith, G. H. (2003). The relationship between
forms of instruction, achievement and
perceptions of classroom climate.
Educational Research, 45(1), 83-93.
- Gregersen, T. (2003). To err is human: A
reminder to teachers of language-anxious
students. *Foreign Language Annals*,
36(1), 25-32.
- Howchatturat, S., & Jaturapitakkul, N. (2011).
The relationship between beliefs about
English language learning and perceptions
of metacognitive strategies of Thai
university students. *Journal of Faculty of
Applied Arts*, 4(1), 2-11.
- Humaida, I. A. I. (2012). Research on: Motivation
to learn English among college students
in Sudan. *English Language Teaching*,
5(8), 49-56.
- Kagan, S. (1995). *Cooperative learning & we
science*. San Clemente: Kagan Cooperative
Learning.

- Keblawi, F. (2005). Demotivation among Arab learners of English as a foreign language. Retrieved March 10, 2014, from http://www.research.net/profile/Faris_Keblawi/publication/242768212_DEMOTIVATION_AMONG_ARAB_LEARNERS_OF_ENGLISH_AS_A_FOREIGN_LANGUAGE/file/72e7e527489a15be0a.pdf
- Kuiper, A., & Tan, C. P. (2007). Communication in a foreign environment: The speaking of English by international students at a New Zealand university. *Proceedings of the Association for Business Communication*. City University of Hong Kong.
- Liu, M. (2007). Chinese students' motivation to learn English at the tertiary level. *Asian EFL Journal*, 9(1), 126-146.
- Matsuda, S., & Gobel, P. (2004). Anxiety and predictors of performance in the foreign language classroom. *System*, 32, 21-36.
- Mills, N., Pajares, F., & Herron, C. (2007). Self-efficacy of college intermediate French students: Relation to achievement and motivation. *Language Learning*, 57(3), 417-442.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. New York: Newbury House Publisher.
- Ramachaudran, S. (2004). Integrating new technologies into language teaching: Two activities for an EAP classroom. *TESL Canada Journal*, 22(1), 79-90.
- Tamimi, A. A., & Shuib, M. (2009). Motivation and attitudes towards learning English: A study of petroleum engineering undergraduates at Hadhramout university of sciences and technology. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 9(2), 29-55.
- Walker, C. O., Greene, B. A., & Mansell, R. A. (2006). Identification with academics, intrinsic/extrinsic motivation, and self-efficacy as predictors of cognitive engagement. *Learning and Individual Differences*, 16, 1-12.
- Wharton, G. (2000). Language learning strategy use of bilingual foreign language learners in Singapore. *Language Learning*, 50(2), 203-243.
- Wong, S. L. (2005). Language learning strategies and language self-efficacy: Investigating the relationship in Malaysia. *RELC Journal*, 36(3), 245-269.